

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FUGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489 sz. — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PAL
LAPTULAJDÓSNOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Erőteljes birtokpolitikát.

Írta: *Bethlen István gróf.*

A magyar politika csak azokkal a kérdésekkel ér reá foglalkozni, amelyek mögött valamely erős érdek áll, vagy amelynek megoldását nálunk hatalmasabb faktorok sürgetik. Szomorúan igazolja ezen tétel valóságát különösen birtokpolitikánk sorsa.

Alig van a magyar közélet kérdései között egy is, amely fontosságban hozzámérhető; nemzetünk létérdeke fűződik ahhoz, hogy ezen kérdések mentől előbb kielégítő rendezés nyerjenek; és mégis, a politikai faktorok télen szemlélése mellett, sőt ma már kimondhatjuk: a szép reményekre feljogosító kezdeményezések teljes leszerelésével folyik a magyar birtok tervszerű és mind nagyobb mérveket öltő pusztítása; folyik azért, mert nincsen olyan hatalmas politikai tényező, nincs befolyásos érdek, amely a törvényhozást kényszerítené arra, hogy ezen kérdésekkel érdemben foglalkozzék.

A magyar föld idegen kézre vándorlása ma már olyan mérveket öltött, hogy népünk és egész nemzetünk jövőjét veszélyezteti, sőt veszélybe sodorja az egységes magyar nemzetállam gondolatát is. 40 éves alkotmányos aeránk ezen egyetlen nagyobb politikai konpecióját, amelyet a közélet minden számottevő férfja vall, mert ábránd és üres fikcióvá lesz ez is, ha birtokpolitikánkat a létlenségből még egy évtizedig kiközzenteni nem tudjuk.

Egységes, tervszerű, széles anyagi bázison nyugvó, életerős, biztos politikai akciót követelünk tehát a magyar föld, a magyar nemzet érdekében; ezt sürgetni meg nem szünhetünk.

A természetben némely fajok a földrengést korábban megérik, mint mi. Én nem tudom, de én földrengést érzek a magyar föld talaján.

Társadalmunk forradalmi jelentőségű átalakuláson megy keresztül. Egész társadalmi osztályok buktak el és hagytak maguk után közéletünk mezején ma kétszeresen érzett pótolhatatlan űrt. Új osztályok támadtak, új elemek alakultak ki városainkban és odakint a falvakban; ismét mások átalakultak vagythonban, kulturában, közszellemben egyaránt. Én a magyar közszellemben kezdem érezni ezen új osztályok mérészen újító szellemét. Ez a történelmi kontinuitást széjjel tépve, a megszentelt nemzeti tradíciókat félre lökve, mint igazi parvenü törtet előre és igyekszik nemzetünk mindazon rétegei nyakára jármot tenni, melyek vele megbarátkozni nem tudnak, melyek azonban — bár kevesebb merészségtől áthatva — több érzékkel bírtak a nemzeti szükségletek követelményei iránt.

Látom, hogy nemzetiségiek napról-napra merészebben lépnek fel, fellovalva és mindenünnen biztatva és ugyanekkor érzem, hogy minden egyes

porszemmel, melyet a magyar földből fölünk ezek elhódítanak, nemzeti nagyságunk egy eltemetett reménységére hull alá a göröngy. Szegény Erdélyország, ha így haladunk, maholnap száraz ággá válik a magyar nemzet élő nagy fáján, melyben majdan a most még távolban készülő zivatar villámai sujtanak le és dönthetik porba vele együtt a büszke évezredes tölgyet.

Ebben a szomorú helyzetben már csak a magyar gazdáknak, a magyar gazdatársadalom magyar szívében bizom.

Itt találok egyedül érzéket és megértést egy ma már nemzeti és szociális szempontból egyaránt szükséges és elkerülhetetlen erőteljesebb birtokpolitikai törvényhozási akció iránt. Meg vagyok győződve és bizom benne, hogy a magyar gazdatársadalom szeretettel karolja fel majd a magyar politika ezen árva gyermekét és cselekvésre kényszeríti szavának súlyával a közélet erre hivatott tényezőit.

Legyen síófoki junius 19-iki nagygyűlésünk ezen eszméknek hirdetője és a tetteknek kiváltója

Az ellenzéki pártok béke-feltételei.

Kossuth Ferencnek, a 48-as függetlenségi párt vezérének sikerült az ellenzéki pártokat egységes megállapodáshoz juttatni.

Az ellenzéki megállapodás két kombinált részből áll. Az egyik a választójogra, a másik a véderőreformra vonatkozik. Nagy körvonalakban adjuk rább a megegyezés főbb irányelveit:

Az a választójogi tervezet, amelyben az ellenzéki pártok megegyeztek, elüljárójában az Apponyi-féle népoktatási törvényalkotásokat, mint választójogos alapot érinti, majd pedig kijelenti:

1. Addig, amíg ezek a népoktatási törvények egész terjedelmükben végrehajtnak és megfelelő iskolák állíttatnak fel, a választójogosultság tekintetében a következő elvek irányadók:

2. Választójoggal bír minden magyar honos férfi, aki magyar állampolgárságának tíz év óta birtokában van, magyarul írni és olvasni tud, huszonnégy éves és egy év óta községben lakik.

3. Választójoggal bírnak azok, akik a mostani választói listában benne vannak, mindaddig, amíg az a képesítésük megmarad, amelynek alapján a lista belekerültek.

4. Választójoggal bírnak, akik legalább egy szoba-konyhás lakást bérelnek, illetve olyan lakást, amely a hatósági szabályrendeletek szerint tizenöt napra mondhatók fel.

5. Az írni-olvasni tudás igazolása alul felmentetnek, akik a munkásbetegpénztáraknak két éven belül tizenkét hónapig tagjai és azok, akik a hat elemi osztályról bizonyítványt tudnak felmutatni. Az írni és olvasni tudás alól fel vannak mentve azok

a kereskedők és iparosok is, akik iparigazolással bírnak, továbbá azok, akik évi egyenes állami adóként legalább husz koronával vannak megróva s azt meg is fizették.

6. A magyar nemzeti állam elleni izgatások első esetben tíz évre, második esetben végleg elveszik aktív és passzív választói jogosultságukat.

7. A szavazás nagyközsegenként és körjegyzőségenként történik. A képviselőjelölés legalább nyolc nappal a választás előtt ejtendő meg.

8. Az összes választási költségek (fuvar, élelmezés, zászlók, jelvények, tollak) eltérőltetnek.

9. A szavazás titkos. Kivételesen nyilvánosan történik a szavazás azokban a kerületekben, amelyekben hatvan százalékot nem ér el az írni-olvasni tudó férfi választók száma. A tizenötkezernél nagyobb községekben titkos a szavazás.

10. A névjegyzék összeállításának és a választási eljárás tisztasága ellen vétők fogházzal büntetendők, amely nem változtatható át pénzbüntetésre. A bíraskodásra külön bíróság szervezendő. Minden választáson hivatalból megjelenik a királyi bíróságok egy tagja és okiratot vesz fel a választási eljárásról.

11. Az első javaslattal kapcsolatosan előterjesztendő a kerületek beosztásáról s a választási eljárásról szóló törvényjavaslat is.

A véderőreform megoldása tekintetében az ellenzék hármass alternatívával lép a kormány elé. Mindegyikhez más ellenzéki feltételek teljesülése kapcsolódik. Az alternatíva a következő:

1. végleges véderőreform, kapcsolatosan a katonai perrendtartás reformjával. Ezt a megoldást az ellenzéki kívánságok teljes honorálásától teszik függővé.

2. Provizórium hat esztendőre, a szociális reformok és a kétéves szolgálat behozatala mellett.

3. Egyéves provizórium, mérsékelt létszámemeléssel (136 000 fő) és a szolgálati beneficiumoknak (aratási, családfenntartási szabadságolás) minél nagyobb számban való megadásával.

Az ellenzék az egyes megoldási módokhoz fűzött kívánalmainak honorálása ellenében a kormány tetszésére bizza a választást.

Lelketlen játék az állami tisztviselőkkel.

Mindig visszataszító dolog az, amikor a kenyeret adó visszaél azzal a hatalmával, amely a szolgálatában állókkal szemben helyzetéből kifolyólag őt megilleti. Amikor magáncégek, magánvállalkozók zsarnokoskodnak, ez sem menthető ugyan, de azért még lehet találni esetleg enyhítő okokat, de mikor az állam az ő nagy hatalmával és súlyával ránehezedik a tisztviselőire, amikor ezek érdekét iparkodik kijátszani, amikor ezekkel a neki dolgozó, idejüket, egészségüket, erejüket az állam érdekében megőrülő alkalmazottakkal üz leketlen játékot, ez a legrutább, legvisszataszítóbb eljárás. Már pedig amit a kormány ujabbban tesz, az ilyen rut játék.

Az állami tisztviselők panassza elől, hogy nyomorognak, nem tudnak megélni, — végre a kormány sem tudott elzárkózni. Megigérték tehát, hogy a tisztviselők fizetését a vasuti alkalmazottak fizetése szerint fogja emelni. Nagy lett erre a lelkesedés. De még korai volt. Amikor megjött a rendezés, ez hasonlított ugyan a vasuti alkalmazottak fizetési beosztásához, de úgy a várakozási időt, mint az előmenetelt illetőleg sokkal rosszabb lett.

Különösen a nagy felelősséggel dolgozó postaszemélyzet körében keltett elégedetlenséget ez a „rendezés“. Ekkor a postaalkalmazottak azt az ígéretet kapták, hogy sérelmeiket rendezni fogják és az évenkénti részjutalék kiosztása alkalmával kárpótlást kapnak. A rendezés megtörtént és pedig úgy, hogy a kezelőknek lakbéréből levontak száz koronát és míg eddig nyolcszáz korona volt a lakbérilletményük, ezentul — tíz-tizenkét év után, ha kinevezik végre — csak hétszáz koronát kapnak.

A részjutalék, amelyet annyira vártak, ugyancsak csalódást hozott. A tisztviselők részjutalékából levonták annak az összegnek a felét, amelyet a fizetésrendezés alkalmával nyertek; a napidíjasok szerény jutalékából pedig 50—60—80 koronát. A helyett tehát az, hogy akik a fizetésrendezés alkalmával nyertek öt-hatszáz koronát, azok ezt az összeget majdnem teljesen visszafizették; akik pedig nem nyertek semmit, azok még ezen felül veszítettek ötven-hatvan koronát.

Erre újabb mézesmadzag következett a családi pótlék. Hogy az öröm ismét ne legyen teljes, egy szerényen meglapuló — és ide egyáltalán nem tartozó — paragrafus kimondja, hogy oly kezelőknek, akiknek férje állami alkalmazott, lakáspénzükhöz csak a felére van jogosultságuk. Ismét a legszerényebben díjazott kishivatalnokokon ül egyet az állam.

Ezek a rendelkezések természetesen nagy felháborodást keltettek a tisztviselők között és a parlament támogatásával próbálnak majd védekezni a kormány lelketlen intézkedései ellen.

Székelyországtól

Fiuméig és vissza.

Írta: **Betegh Böske.**

I.

Nagy dolog áll előttem. Azt a viszonytagságos és mégis oly kedves, örökre feledhetetlen utazást szeretném megrögzíteni, teljes részleteivel mindnyájunk emlékében megtartani, a melyet 1912. május 20-ikától 28-án reggelig élveztünk. Azonban érzem, hogy a feladat igen nehéz s épen ezért már most szíves elnézést kell kérjek az esetleges hiányokért.

Teméntelen sok a mondani való. Aki ott nem volt, el sem tudja képzelni mily sokat láttunk egy rövidke hét alatt. Aki velünk tartott, bizonyára ma is utra kelne, hogy azt megismételje azért a — mondhatni — csekély anyagi áldozatért, melyet jó szülőink hoztak értünk.

Társnőimmal — a székelyudvarhelyi állami polgári leányiskola igazgatósága és a magas minisztérium jóvoltából — már másodszer léptük át otthonunk küszöbét, hogy megismerjük más vidékek tájait, nevezetesen az emberek szokásait, kulturáját s a természet oly változatos alkotásait.

Mult évben a vadregényes Székelyföld, szűkebb hazánk bérceit, fenyő illatos, ásványvizekben oly gazdag fürdőhelyeit jártuk be. Most pedig már távolabbra mentünk. Fiume és környékének látása volt utirányunk végcélja.

Killyéni Erzsébet igazgató és *Musza* Mária tanítónő gondjaira bízta szülőink s

ők e tisztet valóban hálás elismerésünkre méltó, fáradhatatlan ügybuzgósággal is teljesítették.

Utközben társaságunk megszaporodott. *Killyéni* Endre hosszufalusi polgári leányiskolai igazgató vezetésével jöttek az odaváló polgáristák. Segesvártól azután együttesen, de külön kocsiban törekedtünk célunk felé.

Első állomásunk Kolozsvár, Erdély fővárosa volt, a hol kiszállottunk. Itt a két társaság összeverődött. Reggeli után nyakunkba vettük a várost és először is a Népkertet, majd az utbaeső löversenyterét s a nagytribünt néztük meg.

Az országos Karolina-kórház szemlélete után a sétatéri tóban uszkaló hattyukat nagy élvezettel etettük. E tavat télen korcsolyapályának használják. Nagy gyönyörűségünk telt a botanikus-kert különleges virágaiban. Különösen a medencékben tenyésztett pompás tavi rózsák kötötték le figyelmünket.

Majd a sárkányölő Szent-György-szobor és a Mátyás-templom s az előtte levő hatalmas méretű Mátyás-szobor következett. A templom mögött van az a történelmi nagy kő, melyen Dávid Ferenc unitárius vallásalapító állott 1566-ban.

Végül a kolozsvári Nemzeti Színházat, valamint a siket némák intézetét, e szerencsétlen embertársaink oktatását, a fiuk ügyes faragványait, rajzait és a leányok kézimunkáit néztük meg. Ebéd után pedig az 1 óra 13 perces gyorsvonattal Budapestre indultunk.

Magyar név — magyar lélek.

Magyar mindenki származás, valláskülönbőség nélkül, aki a magyarsághoz szit, annak szellemével, törekvéseivel rokonszenvez és azt akarja, hogy ez a föld magyar maradjon és Magyarország ne legyen nemzetiségek prédája.

Az ilyen lelkes magyar ember szívesen meg is magyarosítja a nevét, kivált ha feltűnően idegenül hangzik.

A névmagyarosítás mindenkinek legszebb, legszentebb önelhatározása; áldozat, melyet a hazaszeretet oltárára letesz.

Vannak nevek, melyek ugyan nem kifogástalanul magyar képzésűek, mégis némiképp magyarosan hangzanak; ilyenek főleg a felsőmegyei családokban gyakoriak. Ezeket, ha történelmi vagy régi nemzeti nevek — nem szívesen változtatják meg családi tekintetek miatt.

Más szempont alá esnek a feltűnően szláv vagy német hangzású nevek, melyek idegen eredetüket ríktóan magukon viselik.

Ezeket szívesen felecserelik tulajdonosaik hangzatosabb magyar névvel.

Most, mikor az ország társadalmi nagy átalakuláson megy végig, sok régi család elpusztul és új rétegek, új családok lépnek ezek helyébe.

A névmagyarosítás hazafias cselekedetnek tekinthető. Az illető ezzel a lépéssel megakarja az új Magyarországot, a magyar nemzetet erősíteni.

S elejét akarja venni annak, hogy ha valaki kiválik és előkelő helyet viv ki magának, a pánszlávok és pangermánok rá ne mondassák: tessék! ez se magyar, ez is német vagy szláv, hiszen már a neve is rávall!

Ezt a művészek és írók — a szellemi élet vezetői már régóta felismerték és ha nevek feltűnően idegen jellegű volt — felváltották magyar névre.

Sokan — ámbár jó és lelkes magyarok — kegyelettel csüggnék nevükön, azt bizonyos mértékben ősi örökségnek tartják és szüleik iránti tekintetből nem változtatják meg szívesen.

Számoljon le ki-ki magával, erőltetni senkit se lehet.

Aki azonban felfogja és megérti, hogy a magyar nemzet — a német és szlávok között beékelten — milyen nehéz küzdelmet kénytelen folytatni már századok óta fennmaradásáért és hogy ezt a harcot mindenki megkönnyíti, aki a magyarsághoz csatlakozik, — az méltányolni fogja a névmagyarosítás fontosságát is.

Éppen ezért sorozta be feladatai közé az „Országos Magyar Szövetség“ is — a belügyminisztérium jóváhagyásával — a névmagyarosítás közvetítő előmozdítását, még pedig teljesen ingyenesen. Annyi ügy érteendő, hogy a közvetítésért és eljárásért nem követel díjakat, de a névváltoztatással járó teljes költségeket természetesen az illető félnek viselnie kell, mert erre alapja és fedezete nincs, bár teljesen szelvényeknek bélyegköltiségeit nagyon szerény anyagi viszonyai ellenére is viseli.

A névmagyarosítás szabályait a „Székely-Udvarhely“ trull számában közöltük.

HIREK.

— **Solymossy Endre arcképe.** Székelyudvarhely iparos polgárságának édes atyja, valóságos önfeláldozásig hű barátja: Solymossy Endre tanár, országgyűlési képviselő arcképét a polgári önképző kör, melyet a megboldogult nemes lelkű hazafi alapított, megfestette. Petrányi Miklós szakiskolai rajztanár, az ámbiciózus, jó nevet kivívott festőművész, a képet már elkészítette. A polgári kör kiküldött bizottsága: Dr. Pál Árpád vármegyei főjegyző, ügyvezető-alelnök vezetésével, csütörtökön délután vette át a sikerült festményt és azt közelebbről ünnepelesen fogják leleplezni.

— **Oláh mozgalmak Erdélyben.** A görög-katholikus magyar püspökség ellen Gyulafehérváron a görög keleti oláhok gyűlést tartottak. Tiltakoznak az új egyház fellátása ellen, mivel az — szerintük — a görög-katholikus egyháztartomány területi épségét és liturgiai nyelvét sérti. Kuen-Hederváry gróf kormányának a magyar görög-katholikus püspökség ügyének előkészítése talán az egyetlen érdeme. Ezt mindenki őszinte örömmel fogadta. A görög keleti oláhok fészkelődése e nagy jelentőségű művet meg nem akadályozhatja. Sőt most immár rajta kell legyen minden befolyását érvényesíteni tudó egyén, hogy a magyar püspökség minél előbb felláttassék. Erre bármilyen áldozatot meg kell hozni. Ha a lelkesek anyagi helyzetét kellően biztosítják, a Székelyföldön nem marad még hirmondó sem az oláh dászkalokból. Hiszen a hívők mind egy szálal magyarok. Itt születtek. Ide köti őket sorsuk. Itt is akarnak élni. Ki kell szabadítani az eloláhosító izgatók karmai közül. A görög keletiek pedig söpörjenek a maguk portája előtt. Illetéktelenül ne avatkozzanak mások dolgaiba.

— **Tanulmányi kirándulás.** A székelyudvarhelyi m. kir. áll. polg. leányiskola Budapest — Fiume megtekintésére irányuló kirándulásán résztvettek: Ajtay Mária, Bagó Margit, Bagó Vilma, Baló Zsigmondné, Betegh Böske, Bodroghy Ibolyka, Csucsi Vilma, Daróczy Margit, Dombi Eszter, Demeter Juliska, Fernengel Irén, Frank Róza, Gaál Irma, Géressy Ilonka, Gyarmathy Lili, Gönczi Lajosné, Gönczi Sári, Martinovits Margit, Nagy Kornélia, Orbán Teréz, Reine Juliska, Szentpétery Irma, Tompa Lili. Vezetők: Killyéni Erzsébet igazgató és Musza Mária tanítónő. A kirándulásról a „Székely-Udvarhely“ mai és következő számaiban részletes leírással szolgálunk olvasóinknak: „Székelyországtól Fiuméig és vissza“ cím alatt.

— **A III. oszt. kereseti adó tárgyalása** holnap, hétfőn (e hó 3-án) reggel 7 órakor a m. kir. pénzügyigazgatóság hivatalos helyiségeiben veszi kezdetét Székelyudvarhelyt. E tárgyaláson az újonnan keletkezett iparágak és haszonhajtó foglalkozásokat fogják megadózni. Az érdekeltek okvetlenül jelenjenek meg, mivel így elejét vehetik, a tényleges állapotok kellő vizuálásával, igen sok kellemetlenségnek, mely az esetleges felszólamlások sikertelenségéből reájuk háruulhatna.

— **Halálozás.** Id. Laiber Dénes iparos polgártársunk, a székelyudvarhelyi kerületi betegséggyógyító pénztárnak hosszas időn át ügybuzgó, becsületes, tevékeny tisztviselője, a polgári önképzőkör könyvtárosa, a rokkant- és nyugdíj-egylet fiókpenztárának önzetlen ellenőre, életének 60-ik évében elhalt Székelyudvarhelyt. Temetése általános nagy részvét mellett pénteken délután a róm. kath. anyaszentegyház szertartása szerint történt meg. Egyenes, őszinte, szókimondó ember volt. Becsületessége miatt sokat szenvedett. Végtelenül bántotta, hogy életének jó nagy részét a közügy szolgálatában töltötte és azt még sem méltányolták érdeme szerint. Szigorú takarékoságának, egyszerűségének tulajdonítható, hogy a régi betegséggyógyító tiz ezer koronát meghaladó elkölthetetlen alapot adott át a kerületi munkásbiztosító pénztár kezelésébe. Halálát neje, szül. Bodrogi Julán kívül gyermekei és három unokája gyógy-
szolja.

— **Országos dalosverseny Budapesten.** A Magyar Dalosszövetség mintegy 3500 dalossal f. évi június 58—30-án országos dalosversenyt rendez a Tattersaalban. Erre a versenyre a következő díjak érkeztek eddig a rendező bizottsághoz: Egy öfelsege által adományozott remekművü Tinodi-t ábrázoló félméter magas ezüstsobor, József főherceg díja, a székesfővaros három díja (egy pompás ezüst Mozart-sobor és két gyönyörű ezüst serleg) gróf Zichy Géza serlege, a Magyar Dalosszövetség nagy arany érme, a Budapesti Ált. Villamossági r. t. 500 koronás díja, továbbá az Athenaeum és Franklin író- és nyomdai társulatok versenydíja, végül François Lajos keresk. tanácsos 40 éves jubileum alkalmából adott 1000 koronás díja.

— **Nyilvános vizsgálatok a főgimnáziumban.** A székelyudvarhelyi róm. kath. főgimnáziumban az évvégi vizsgálatok e hó 10-én kezdődnek. Június 10—12-én szóbeli érettségi. 11 és 12-én d. e. a magánvizsgálatok írásbeli része, 13-án d. u. szóbeli magánvizsga, 15-én az I—III. oszt. vallásvizsgálata, 16-án (vasárnap) pedig d. u. 4 órától kezdődőleg tornavizsgálat. Azután 17., 18., 19., 20., 21. és 22-én lesznek a többi vizsgálatok. 23-án d. e. 11 órakor évről ünnepély és jutalmak kiosztása a tornateremben. 29-én reggel 8 órakor kezdődnek. E vizsgálatokra a t. szülőket és tanügybarátokat tisztelettel meghívja az igazgatóság.

— **Baromfibelegség gyógyítása.** Betegh Lajos állategészségügyi felügyelő, fiumei főállatorvos, a ki évek hosszú sora óta tudományosan vizsgálja a baromfibelegéseket és ezek gyógykezelését, följajánlotta a Baromfitenyésztők Országos Egyesületének, hogy szívesen támogassa a tenyésztőket a baromfibelegések leküzdésében. A beteg vagy elhullott állat Fiuméba küldése után Betegh Lajos főállatorvos tüzetesen megvizsgálja az eseteket és a legnagyobb készséggel megadja a gyógykezelési, valamint a védekező módot.

— **Dr Bischitz Béla** budapesti újságíró a „Pesti Hírlap“-nak csaknem évtizeden volt munkatársa, ügyvédi irodáját Budapesten, IV. Molnár u. 33. sz. házban megnyitotta. Dr Bischitz Béla hírlapíró társunk különben a jól szerkesztett és elterjedt „A Bánya“ című szaklapnak főszerkesztője és tulajdonosa, Dr Bischitz Béla hírlapíró társunk,

aki az egész művelt világot beutazta, újabban magas színvonalú közgazdasági cikkeivel is feltűnt. Mint ügyvéd a bányajogot tanulmányozta a legbehatóbb módon és a jogtudományokat alighanem a bányajog terén specializálta, ami „A Bánya“ c. lapja révén nagyon is indokolt.

A dalegylet hangversenye. Pünköst másodnapján közepesen telt ház előtt tartotta a dalegylet idei második hangversenyét. Megállapíthatjuk, hogy a hangverseny a legfinomabb izlésekkel is kielégítette, s olyan magas színvonalú volt, amilyenben ritkán van alkalmunk gyönyörködni. Ez alkalommal szerepelt először a dalegylet kebelében alakult zenekar is, mely bámulatossággal és igen szépen adta elő Bach „Tavaszi ébredése“ című magyar ábrándját. A közönségnek is legjobban tetszett ez a szereplés, s igen nagy lelkesültséggel éljenezte, tapsolta és ujjaztatta a nagy reményekre jogosító fiatal zenekart. Különösen meleg érdeklődés kísérte a zenekar primásának, Dr Paál Árpádné biztos technikájú, briliáns hegedűjátékát, s a zenekar másik hölgytagjának, Gyertyánossy Ilus kedves cimbalomjátékát. A zenekar összetanulása és gondos vezetése Novák Ernő zenetanár érdeme. A zenekari tagok közül Dr Paál Árpádné, Dezszy Lajos, Dr Stefáni Károly és Paál Sándor egy vonósnyegest is adtak elő, eljátszodván Beethovennek egyik bájos kvartettjét, a mellyel a közönséget már egyik játékszünetnél meleg tapsolásra ragadtatták. Igen hatásos és szép zongorajátékkal nyújtott élvezetet aközönségnek Tamás Mártha, aki Gaál Ferencnek egyik magyar ábrándját adta elő, s ebben a szebbnél-szebb magyar nóták hangulatával öltöztette be a lelkeket. Még maga a dalegylet is három pontban szerepelt, s ez a szereplése is megmutatta, hogy derék karnagya, Horváth József hivatása magaslatán áll biztos, erélyes dirigálásával, a dalegylet pedig a hivatásos, szepen összeszokott dalegyletek között méltán sorakozhatik a legelső közt. A közönség szerető ovációkkal fogadta a derék dalosok mindenik enekét, melyek közül mégis a legszebb volt a Vocelka-féle Honfidal, amit a dalegylet az országos dalosversenyen önálló versenydarabként fog előadni. Hangverseny végeztével, mintegy a közönség lelkesült tetszésének köszönő visszhangjaképpen a dalegyleti zenekar húzta a táncvigalom bevezető darabját, Novák Ernő hangulatos keringőjét. A táncvigalom aztán kora reggelig eltartott.

— **Bucsu-szó.** Gyógyszertári bérletem e hó 1-én lejárván, azt ismét a tulajdonos: Nagysolymosi Koncz Armin ur fogja kezelni és én e városból eltávozom. Ez alkalommal őszinte köszönetet mondok jóakaróim, barátimnak és ismerőseimnek, szíves támogatásukért s ezuton veszek búcsút mindnyájuktól. Székelyudvarhely 1912. június 1. Meiszner Vilmos, gyógyszerész.

— **Erdély román kézen.** Marostordamegye törvényhatósági bizottsága rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen a nemzetiségi birtokvásárlásban rejő nagy nemzeti veszedelem elhárítása érdekében megindították a mozgalmat. Bethlen István gróf országgyűlési képviselő beszámolt egész Erdélyben tett telekkönyvi tanulmányozásáról és kimutatta, hogy Erdélyben az utóbbi öt esztendő alatt százhatvanhatezer holdnyi terület került hatvannyolc millió korona értékben román kézre. A románok céltudatos nemzetiségi birtokvásárlási politikájának megakadályozása céljából azt indítványozta, forduljon a törvényhatóság a kormányhoz, hogy még a választói jogról szóló törvényjavaslat előtt sürgősen terjesszen az országgyűlés elé olyan telepítési és parcellázási törvényjavaslatot, amely a magyar nemzeti érdekek megvédelmére alkalmas. A közgyűlés egyhangulag elfogadta az indítványt és elhatározta, hogy ebben a szellemben fölír a törvényhozás mindkét házhoz és kikéri az egész magyar sajtó támogatását. Az akció megindítására bizottságot küldöttek ki, a melynek tagjai Bethlen István gróf, Désy Zoltán, Gál Sándor, Teleki Samu gróf, Urmánczy Nándor, Nagy József országos képviselők, továbbá Bálinthy István, Teleki Domokos gróf, Szánthó Elek, Sándor Pál birtokosok, Köllő Ignác alepán és Deák Lajos tanfelügyelő.

— **Értesítés.** Tisztelettel szíves tudomására hozom a melyen tisztelt nagyközönségnek, hogy a tavaszi idényre a legújabb férfi és női divatújdonságok: kalapok, ruhaszövetek férfi és női felöltők dus választékban raktárra érkeztek és a legjutányosabb árakban rendelkezésre bocsátom. Mindenkinek saját érdekében ajánlom szíves megtekintését szükségletei esetén. Tisztelettel: SZENKOVITS JÁNOS utóda.

— **Olcsó és szép kiadású róm. kath. imakönyvek** színes képekkel díszítve, a győri és pécsi egyházmegyei hatóság engedélyezésével, gyönyörű választékban kaphatók Begegh Pál könyv-, zenemű-, papiros-, író- és rajzszerzőletében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

Közönség köréből*

Ami volt, ismét az leszön...

Ezen szavakban ada kifejezést egyfelől a biblia iránti tiszteletének, másfelől pedig elcsudalkozásának egyik homoródjárású székely atyafi, a midőn a napokban Oklándon járva látta, hogy a telefont vezetik be — a szolgabírói hivatalt sok esztendőn át befogadó s a hivatalnokoknak sok panaszra alkalmat nyújtó — gyenge faluvégi hajlékba és meglátá a hajlék oldalára kifüggesztett hivatalos táblát.

Aztán tovább elmélkedett magában a dolgok változó rendje, meg-megújuló formája felett, míg a végén is csak oda lyukadt ki, hogy kénytelen a bölcs írónak igazat adni s meglegedetten ment odább — mert a mi volt, ismét az leszön...

Hát ez a székely atyafi meg lehet nem igen olvas újságot s így nincsen tudomása többek között az oklándi székház vásárról és ezért könnyen belenyugszik a régi kép megújulásába s tán a járás északi, vagy nyugoti széléről való lehetett s még örvendett is, hogy a hivatalt ezután közelebb kapja! Azonban előttünk, a kik a vásárról is hallottunk, már feltűnő a régieknek ilyenén való megújulása. Önkéntelenül előtérbe toul a kérdés, hogy hát a megvett ház nem alkalmas a hivatal befogadására!? S hát a hivatalt be kellett szorítani egy valóban alkalmatlan szűk vaszkba!? Hát nem lehetett elhelyezni ott a megvett házban, ha ideiglenesen is, míg a szükséges építkezést a vármegye végrehajthatja? Vagy nem lehetett volna elhelyezni megfelelő bérházban? Hiszen — a mint a „Székely-Udvarhely“-ből olvastuk — van üres ház ottan a kellőnél is több; nem nagy öröme — minden bizonnyal a háziuraknak!?

Szóval, a mi laikus véleményünk szerint, az egyetlen indok, a mi a vármegyét a székház vásárlására indította, első sorban bizonyára a megfelelő hivatali helyiség s nem a főszolgabírói lakás volt.

Igen is az, hogy az oklándi szolgabírói hivatal tisztviselői is, mint a többi járásoké, megfelelő helyiségeket nyerjenek, a hol egészségök veszélyeztetése nélkül munkálkodhassanak.

Ezért nem örvendünk székely atyánkfiaival a bölcs több ezer éves igazságának jelenülésén...

Javaslatunk: telepítse a vármegye a megvett s már üresen álló Hinléder-féle házba az oklándi szolgabírói hivatalt addig is, a míg a szükséges építkezést végrehajtvá, megfelelő helyiségek megépíthetők lesznek.

A főszolgabíró lakás-szükségben bizonyára nem fog szenvedni s ha tovább is bérházban marad, a házi urak haragját semmiképpen sem fogja magára vonni.

VIDÉKI.

* E rovatban minden közérdeklő felszólalásnak helyet adunk a beküldő felelősségére Szerk.

— **Csomagoló papír** kapható e lap kiadóhivatalában Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz.

5948—912 tkvi. sz.

Hirdetmény.

Mátisfalva községre néve az 1892: XXIX. t.-c. értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogainak a tük könyvekbe való bejegyzése és a telekkönyvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztelen, ez azzal a felhívással tétetik közé

1. hogy mindazok kik az 1886: XXIX t.-c. 15 és 17 § ai alapján ideértve a §-oknak az 1889: XXXVIII. t.-c. 5 és 6 § aiban és az 1891: XVI t. c. 15 § a) pontján foglalt ki egészítéseit is — valamint az 1889 XXXVIII törvény cikk 7 §-a és az 1891 XVI törvény cikk 15 § b) pontja alapján eszközölt bejegyzések vagy a 1886: XXIX törvény cikk 22 §-a alapján történt törlések érvénytelensége kimutathatók e végül törlési kereseteket hat hónap alatt vagyis 1912. évi december hó 7. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtásuk be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett hátrányára nem szolgálhat

2. hogy mindazok, akik az 1886 XXIX t.-c. 16 és 18 § ainak esetében ideértve az alábbi §-nak az 1889: XXXVIII t.-c. 5 és 6 §-aiban foglalt kiegészítéseit is — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt vagyis 1912 évi december hó 7. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtásuk be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog,

3. hogy mindazok, akik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül az eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogait bármely irányban sértve vélik, ide értve azokat is, akik a tulajdonjog ará

nyának az 1889 évi XXXVIII. t.-c. 16. § alapján történt bejegyzéseket sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1912 évi december hó 7. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtásuk be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmúltá után az említett bejegyzéseket csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azokat a feleket, akik a kiküldöttnek eredeti okiratokat adtak át, hogy a mennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű masolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságra adhatják.

A kir. törvényszék, mint tkvi hatóság.

Szekelyudvarhely, 1912. máj 23 án

Bella Kálmán s. k.

kir. tszéki albiró,

A kiadmány hiteleül,

DÓSA kir. tkvi ezetó.

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bornagykereskedők

Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitünő sajáttermés és vörös borkok.

Kiadó lakás Székelyudvarhely, Soly-mossy-utca 15. szám alatt három szoba, konyha és mellékhelyiségek-ből álló lakás kiadó. Bővebb felvilágosítást szíveségből a jobb oldali szomszéd ad.

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedő.

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Eladandók: egészen jó és beépíthető magas ablakok, ablakok, kúcsvasak, tégla- és bádóg esatornák: melyek a sz. lengyelfalyi papi udvaron megtekinthetők.

NIGRIN

a legjobb cipőkrem az egész világon

Az eddigi világhírű wiksnek vitriol nélküli gyártása is St. Fernolendt Wien III. cs. és kir. udvari szállító.

80 éves gyári fennállás

Védjegy: „Horgony“.

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyult háziszser, mely már 60 év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult készvénynek, oszónál és meghűléseknél.

Figyelmeztetés. Súlyos hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjegyvel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K.-80, K.1.40 és K.2.— és ügyszólván minden gyógyszerertárban kapható.

Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerertára az „Arany országház“ Prágában, Elisabethstrasse 11. neu.

Névjegyek, Meghívók, Eljegyzési és Esküvői valamint **gyászjelentések**

ugyszintén mindenféle könyvnyomdai és könyvkötői munkálatok izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnek

Betegh Pál könyvnyomtató és könyvkötő-intézetében.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48 as függetlenségi lap, Udvarhely megye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2-szer. Előfizetési ára félfévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len

legjobb magyar gyártmányú díszlelvélpapírok. Ezekon kívül közönséges és finom, színes és virágos levélpapírok és borítékok, levél-kártyák, gyász- Képes levelezőlapok 20-féle helybéli felvétel, levélpapírosok stb. Nagy választék tájképes virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

Allandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR**KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET****BETEGH PÁL****KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS**

Mindenféle színű, nagyságu, súly és minőségű irodai és irodai

PAPIROSOK

vonalzott és sima levélpapírok, vonalzott és rovatos papírok, rajzpapírok, irógéppapírok, esomagoló és szíjempapírok, másolópapírok, itató-papírok, szűrőpapírok, torta- és befőzőpapírok, könyvkötő-papírok és papírkülönlegességek. Kártyapapírok.

Lemezpapírok minden sulyban. Hangjegypapírok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

hangjegykönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, diszminták, szírpírasi és rondírási minták. Olcsó legyező-falrajzok, klozetpapírok, szivarkahüvely, szivarka s névjegytárcák. Dolány-ésszivartárcák bőrből és fémhől. Börtárcák, pénzes-erszények, okmány és irománytáskák.

Szekelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélírótojjak, rondtollak, üvegtojjak, tollszárazak, disztollszárazak. Ironok, fekete, színes és másoló-ironok, notes-ironok, csavarironok (crayonok), zsebironok, csavarironbetétek, ironvédők, ironhegyezők. Kreták, iskolai, kávéházi és fajlázó kreták, színes kreták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztó, titbron.

HEGEDŰ, hegedüvonó, hurok, hegedü-iskola, hegedü-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. Hanggóló-sipok és orgonák. Monogramok fehérnemű és levélpapírjelzésre. Kezi nyomda. Különféle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyak. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári árban.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjúsági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes „Magyar Könyvtár“. A szekelyudvarhelyi középiskolákban és a városi és megyei elemi népiskolákban használatban levő összes tankönyvek raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), dárca és szelvénykönyvek.

Körzök,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák, tolltökök, itató-deezkák, olaj-szfesték minden színben. Ecetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-csésze, íromappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyegszögek, kapesok stb.

Betegh Pál könyvnyomtató és könyvkötő-intézete Székelyudvarhely